

N:o 204.

Af herr J. Mankell, om ändring af 14 och 17 §§ riksdagsordningen.

Tvenne omständigheter föranleda mig att äfven vid denna riksdag återkomma med det förslag till införande af allmän rösträtt för alla myndige medborgare vid val till Riksdagens Andra Kammare, som vid trenne föregående riksdagar blifvit förkastadt, nemligen den folkomröstning, som föregående år egt rum angående den s. k. folkriksdagen, och de beslut, som vid samma års urtima riksdag blifvit fattade. Dertill kommer ytterligare det förhållandet, att denna riksdag är den sista af innevarande treårsperiod, i följd hvaraf grundlagsförändringar, som nu ej blifva hvilande, i flera år måste uppskjutas.

Före nyssnämnda folkomröstning angående sammankallandet af en s. k. folkriksdag för öfverläggning om medlen till den allmänna rösträttens genomförande kunde med något sken af berättigande sägas, att sistnämnda reform ej var påkallad af något allmännare behof eller af någon lifligare känd önskan hos svenska folkets flertal, utan blott härledde sig från ett fåtals öfverdrifna fordringar.

Detta torde numera ej vara möjligt.

Den omständigheten, att på den jemförelsevis korta tiden af några få månader öfver 200,000 myndiga medborgare uttalat sig för hållandet af en folkriksdag för nämnda ändamål, måste anses såsom bevisande i afseende på den djupt grundade öfvertygelsen hos den stora mängden, att den allmänna rösträttens införande icke längre bör fördröjas. Hade man velat anslå en längre tid för

folkomröstningens verkställande, synes intet tvifvel böra förefinnas, att ej ofvannämnda siffror kunnat flerdubblas, ja, omfatta samtliga från politisk rösträtt utestängda män.

Genom den urtima Riksdagens beslut ökades i ännu högre grad än förut berättigandet af fordran på reformens genomförande.

Äfven om denna fordran förut varit tillräckligt befogad genom den naturliga rätten, att alla medborgare borde deltaga i valen af folkombud, på det vid riksdagen allas intressen i lika mån måtte varda befrämjade, så blef detta ännu mera fallet genom nämnda beslut. Skyldigheter och rättigheter i samhället, redan förut mycket ojemnt afvägda till de bemedlades fördel och de obemedlades nackdel, blefvo genom den urtima Riksdagens beslut, som fortgent komma att tynga på framtiden, ännu mera orättvist fördelade.

Genom värnpligtens då beslutade utsträckning fördubblades med ett slag, så godt som utan öfvergång, den börda, som föranledes genom skyldigheten till fosterlandets försvar. Och i den mån den obemedlade för sitt lifsuppehälle är mera beroende af sin dagliga förtjenst än den bemedlade, måste denna börda, äfven om han af staten erhåller underhåll, för honom så mycket mera kännas tyngande, som han mot blott en ringa ersättning under längre tider ryckes från en tillgång till arbete, som kanhända ej så lätt kan återfås. Och många föredraga äfven med anledning häraf att utvandra till främmande land, hellre än att underkasta sig den nya bördan.

Hvad beträffar skyldigheten att medelst skatter bidra till samhällets gemensamma utgifter och särdeles till försvaret, har densamma genom den urtima Riksdagens beslut blifvit ännu ojemnare fördelad. Redan dessförinnan hade skattebördans fördelning erbjudit bilden af en upprörande orättvisa mot de obemedlade. Till de personliga afgifter och de förbrukningsskatter, som förut utgjorde skattebördans hufvuddel och hvilka i förhållande till skatteförmågan i vida högre grad tryckte de obemedlade än de bemedlade, hade nyligen i de sjelfegande jordbrukarnes intresse blifvit lagda lifsmedelstullar. Och om dessa än delvis blifvit suspenderade, hade denna lättnad likväl blifvit motvägd genom de nya industritullarne, hvar till äfven måste fogas de stora vinster, de bemedlade på de obemedlade klassernas bekostnad å senaste tider kunnat göra på mjöltullen och den allt för låga hvitbetssockeraccisen.

Till alla dessa orättvisor har nu den urtima Riksdagen fogat utgifterna för afskrifningen och för försvarets stärkande. Visserligen är meningen att degressivt befria de fattigaste från den tilläggsbevillning, hvarigenom staten skall erhålla ersättning för en afskrifning, hvarmed de sjelfegande jordbrukarne, som redan förut fått lifsmedelstullarne, ytterligare skola huggas, ehuru äfven i afseende på denna tilläggsbevillning ej full rättvisa kan anses vara tillämplig förr, än den blifvit progressiv. Men de ökade utgifterna för försvaret skola i främsta rummet drabba de obemedlade genom nya förbrukningsskatter.

Att de sistnämnde uti dessa orättvisor i afseende på skyldigheternas utkräfvande trott sig finna en ny anledning till högljudd fordran på den rättighet, som allena synes kunna bereda dem upprättelse och en billig fördelning af samhällets bördor, bör icke kunna väcka förvåning. Och säkerligen skola de icke heller afstå från sin fordran på allmän rösträtt, förrän de nått sitt mål.

Må man därför icke föreställa sig att de skola nöja sig med den ringa eftergift, som ligger i den politiska rösträttens utsträckande till det s. k. femhundrakronors-strecket eller till det kommunala strecket. Redan förut har jag framhållit, huruledes derigenom de röstegandes antal blott skulle ökas från omkring 300,000 till 420,000 eller 480,000, under det fortfarande 700,000 à 800,000 blefve utestängde.

Likaledes, att genom ett sådant nytt streck egentligen blott en del af städerna skulle vinna, under det på landsbygden de sjelfegande jordbrukarne, hvilkas representanter inom båda kamrarne nu utgöra det öfvervägande antalet, fortfarande skulle få behålla magten, hvarigenom de utestängdes intressen blefve föga mera tillgodosedda än för närvarande. I följd deraf skola de sistnämnde visserligen icke tillbakavisa en sådan reform, men derigenom ingalunda finna sig förhindrade att sedermera med ökad kraft påfordra frågans slutliga lösning på det för dem allena tillfredsställande sättet. Och sålunda skall icke det samhällslugn vinnas, som endast genom allmänna rösträttens införande kan erhållas.

I öfrigt må det tillåtas mig hänvisa till hvad jag i mina förut i samma syfte väckta motioner yttrat angående obehöfligheten af ett öfvergångsstadium i afseende på rösträttens utsträckande samt angående obefintligheten af de inbillade samhällsfror, som genom

reformens verkställande förmenas skola uppstå, men rörande verkligheten af de faror, som genom dess ytterligare uppskjutande måste uppkomma.

På grund af hvad jag sålunda anfört till stöd för såväl denna som förut vid trenne föregående riksdagar väckta motioner, ber jag vördsamt få föreslå följande förändringar i riksdagsordningen:

§ 14.

Nuvarande lydelse:

Valrätt tillkommer inom den kommun, der han bosatt är, en hvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man, hvilken antingen eger eller med stadgad åborätt innehafver fast egendom på landet eller i stad till ett taxeringsvärde af minst ett tusen riksdaler eller för lifstid eller för minst fem år arrenderar jordbruksfastighet till taxeringsvärde, ej understigande sex tusen riksdaler, eller ock erlägger till staten bevillning för en till minst åtta hundra riksdaler uppskattad årlig inkomst.

Föreslagen lydelse:

Valrätt tillkommer inom den kommun, der han bosatt är, hvarje svensk medborgare, som uppfyller de i § 26 stadgade vilkor för valbarhet, från och med början af kalenderåret efter det han fyllt tjuguet är.

§ 17 mom. 2.

Vid dessa val skola till efterrättelse tjena de för kommunerna gällande röstlängder, som böra innehålla anteckning om dem, hvilka enligt § 14 valrätt tillkommer.

Vid dessa val skola till efterrättelse tjena de röstlängder öfver valberättigade vid riksdagsmannaval till Andra Kammaren, som af kommunalnämnder eller magistrater böra upprättas.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen för sin del måtte antaga till hvilande för grundlagsenlig behandling ofvan framställda förslag till ändring i §§ 14 och 17 i riksdagsordningen.

Stockholm den 8 februari 1893.

J. Mankell.

I förestående motions syfte instämma:

<i>A. Hedin</i>	<i>John Olsson</i>	<i>Fridtjuv Berg</i>
<i>J. M. Erikson</i>	<i>Edvard Wavrinsky</i>	<i>Magnus Höjer</i>
<i>J. A. Fjällbäck</i>	<i>N. Linder</i>	<i>Olof Olsson</i>
<i>E. J. Ekman</i>	<i>Emil Hammarlund</i>	<i>Sixten von Friesen</i>
<i>Ernst Beckman</i>	<i>A. E. Nordenskiöld</i>	<i>Joh. Johansson</i>
<i>Gustaf Ericsson</i>	<i>J. H. G. Fredholm</i>	<i>E. A. Zotterman</i>
<i>Christian Bülow</i>	<i>Adolf Aulin</i>	<i>Henr. Hedlund</i>
<i>Anton Hahn</i>	<i>Hugo E. G. Hamilton</i>	<i>Christian Lovén</i>
	<i>Curt Wallis</i>	<i>Alfr. Bexell.</i>